نووسین و فەیسبووك … بەختیار محەمەد

هەندێك جار لە فەیسبووكدا نووسینەكانمان دەبنە دروشم. واتە لە ڕووی ناوەڕۆك و شێوەوە لە دروشم نزیك دەبنەوە (یان هەندێ جار لە پەند و قسەی نەستەق): فەیسبووك حەزی لە كورتبێژییە (مەرج نییە كورت و پوختی). بە كورتییەكەی فەیسبووك نووسەر تەنبەڵ دەكا، كە بە نووسینی كورت و دروشماویی ڕازی بێ و واز لە نووسینی ئەدەبی ڕاستەقینە و گوتار و لێكۆڵینەوەی جددیی و ڕاستەقینە بێنێ.

فەیسبووك نەك هەر نووسەری تەنبەڵ، بەڵكو خوێنەری تەنبەڵیش دروست دەكا. ئەو خوێنەرەی تەنها هەواڵ و قسەی هەنووكەیی سەرنجی ڕادەكێشێ، نەك پرسی فیكری و زمان و گوتاری ئیستاتیكی. ڕاستییەكەی ئەوەی لە فەیسبووكدا هەیە پتر بینەرە، خوێنەر نییە. ئەو بینەرەی لە جیاتی عەقڵ و هزر تەنها چاوەكانی بەكار دەهێنێ (كارێكی چێژاویی ئاسان). هەربۆیەش بینەری ڤیدیۆ و وێنەكان زۆر لە خوێنەری نووسین بە گشتی و نووسینی جددیی زیاترە.

بە كورتییەكەی – پێم وایە – فەیسبووك و لاپتۆپ (كۆمپیوتەر) خەیاڵ (خەیاڵی ئازاد) دەكوژن (یان بەرتەسكی دەكەنەوە). خەیاڵ پتر دەتوانێ لەگەڵ ڕووپێوی كاغەز (كتێب) دا بەختەوەر و بەرزەفڕ و ئازاد بێ. كاغەز كەشێكی هێمنتر بە زەینمان دەبەخشێ. لێرەشەوە باشتر و زیاتر دەتوانین بیر بكەینەوە و خەیاڵ بكەین. واتە دەسەڵاتی تەكنۆلۆژیا، سەیرورەی كاتی كاركردنی دەروون و بیركردنەوەمان بۆ خۆی داگیر دەكا و قووتی دەدا (تەكنۆلۆژیا هەر جەستەمان كۆنترۆڵ ناكا، بەڵكو دەروون و زەین و بیركردنەوەشمان بۆ خۆی دەبا). لێرەوە ئێمە – بە بێ ئەوەی ئاگامان لێ بێ – كاتێكی زۆرمان لەناو گەمەكانی دەسەڵاتی تەكنۆلۆژیادا بەفیڕۆ دەچێ: بمانەوێ و نەمانەوێ ئەو هەژموونی تەواوی بەسەرماندا هەیە؛ ئەو هەژموونەی ئازادییەكانمان دەخاتە ناو قووڵایی فەزای خۆیەوە؛ كەواتە ئێمە لە شوێنی خۆمانەوە، بێ جووڵە و بێ دەنگ ئازادین: فەیسبووك ئازادی گوتەمان پێ دەبەخشێ، بەڵام ئازادی كردارمان لێ دەستێنێتەوە. ئەو ئازادی بە چاومان دەبەخشێ، بەڵام خەیاڵ و بیركرنەوەمان (لە ڕێی زەمەنی خێرایی خۆیەوە) كۆت و بەند دەكا. بە كورتییەكەی ئەو جەستە و بیركردنەوەمان (عەقڵمان) دەكاتە موڵكی خۆی. لێرەشەوە ئێمە ئازادین، بەڵام لە زەمەن و شوێنێكی

دیاریکراودا، کە ئەویش زەمەن و شوێنی ماددیی دیاریکراوی فەیسبووکە؛ ئەو زەمەن و شوێنەی تەنها لە ژوورەکانماندا بوونیان هەیە. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا، ئەم ئازادییە بەرتەسکە دیاریکراوە، دەشێ ئازادی فرەوانی فیکری و سیاسی و کۆمەڵایەتی لە واقیعی پراکتیکی کۆمەڵگەکاندا بەدوای خۆیدا بێنێ.